Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 133. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го ЛИПНЯ (JULY) 1956. ЦЕНТІВ 10 CENTS No. 133. VOL. LXIII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗНОВУ ПІДТРИМУЄ КАНДИДАТУРУ НІКСОНА

ПРЕЗИДЕНТ ПОЇДЕ НА НОМІНАЦІЙНУ КОНВЕНЦІЮ ДО САН ФРАНСІСКО І БУДЕ ВЕСТИ ЕНЕРГІЙНУ Й АКТИВНУ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Ґеттисбурґ, Па. — Президент Айзенгавер заявив в розмові з головою Республіканського Крайового Комітету Лєонардом В. Голлом, що „безумовно" підтримує віцепрезидента Ричарда М. Ніксона на кандидата на те саме становище. Ця заява Президента виключає всяку можливість того, що республіканці могли б взяти когось іншого на кандидата на віцепрезидента тому, що демократи гостро виступають проти Ніксона, як такого, що на їх думку, не може вести двопартійної політики. Голл обговорював ролю Айзенгавера в виборчій кампанії, яка має коштувати республіканців 7,000,000 долярів. Голл заявив на пресовій конференції, що Айзенгавер поїде до Сан Франсіско на Номінаційну Конвенцію, щоб взяти там республіканську номінацію на президента. Це мало б бути в третьому дні Конвенції, яка почнеться 20-го серпня. Одночасно Голл повідомив, що головним промовцем на республіканській конвенції буде конґресмен з Індіяни Чарлз А. Галлек, який є беззастережним прихильником Айзенгавера. Конґресмен Галлек заявив, що він „щасливий і високовідзначений" тим, що його вибрали на головного промовця. Голл твердив, що самі демократи джентелмени не погоджуються на те, щоб стан здоров'я Президента робити виборчою проблемою. Весь американський нарід, казав Голл, своєчасно інформований про стан здоров'я Президента. Сам Айзенгавер вестиме енерґійну виборчу кампанію і буде промовляти до всього народу через телевізійні та радіові станції, а також і безпосередньо в деяких місцях країни. Енерґійну виборчу кампанію вестиме і віце-президент Ричард М. Ніксон, який об'їздитиме численні райони країни, як це він робив під час виборів в 1952 році. Голл відмовився сказати, якого демократичного кандидата могли б республіканці найлегше перемогти. Він тільки сказав: „Нам байдуже, хто буде демократичним кандидатом". Президент конферував ще з дорадником для справ миру Гаролдом Е. Стассеном та головним дорадником Шерманом Адамсом. В понеділок або в вівторок президент вернеться до Вашингтону. В п'ятницю має конферувати з Президентом Ніксон, який прибуде до Ґеттисбурґу з Доллесом.

Сенат ратифікував міжнародний договір про продаж пшениці

Вашингтон. — Сенат більшістю 85-ох до двох голосів ратифікував міжнародний договір про продаж пшениці. Проти голосували сенатори Дж. Аллен Фрієр і Джордж В. Малон. Сенатор Фрієр заявив, що він є за тим, щоб пшеницю продавати на вільному світовому ринку, без жадних обмежень. Згідно з цим договором заінтересовані країни мають подати, скільки пшениці вони думають купувати в найближчому році та [illegible] максимальні та мінімальні ціни на пшеницю з тими країнами, які експортують те зерно. На світовому ринку панують нижчі ціни на пшеницю в порівнянні із ЗДА, то уряд ЗДА має вирівнювати ті різниці з фонду допомоги на підтримку цін на фармерські продукти. Уряд ЗДА має видати в біжучому році коло 92,400,000 долярів на цю ціль. Досі державна скарбниця видала з цього приводу фармерам — 811,000,000 долярів.

Сенатори проти оплюжування противників під час виборчої кампанії

Вашинґтон. — На сенатській Комісії Внутрішніх Справ під час переслухання в справі затвердження номінації Веслі А. Д'Еверта на асистента секретаря внутрішніх справ члени цієї комісії порушили справу оплюжування політичних противників під час виборчої кампанії. Демократичні члени цієї комісії нарікали на республіканців за те, що вони вже тепер підготовляють матеріял до виборчої кампанії, в якому твердять, що комуністи будуть голосувати на демократів, які є „м'ягші" в поборюванні комунізму. Республіканці відповідали на це тим, що демократи називають їх слугами великого капіталу, що також не є згідне з правдою. З цієї дискусії вийшло таке, що політичні противники деколи під час „гарячки боротьби" нехотячи вживають якогось невідповідного слова. Щоб до цього не допустити, треба б керуватися такими засадами: 1. Ніколи не згадувати прізвища свого політичного противника. 2. Не цікавитися тим, якими засобами ведуть політичну боротьбу низові партійні клітини. 3. Так працювати, щоб не мати часу на те, щоб слухати, що політичні приятелі говорять про вашого політичного противника.

В АМЕРИЦІ

● **10-го липня в Вашинґтоні** відбувалися змагання в бейсболі, в яких брали участь бейсболові зірки, і в Палаті Репрезентантів не можна було працювати, бо більшість конґресменів покинула залю та пішла на грище. Сенат влаштувався краще, бо в тому дні не відбував нарад.

● **Чарлз Ворк** із Вудбріджу, Коннектикат, станув на автостраді, щоб змінити опону до авта. При тому вдарила його в лице підойма, і поліцисти, які над'їхали хотіли йому допомогти. Та в шпиталі виявилося, що Ворд не мав зареєстрованого авта, ані не мав дозволу на їзду. Його заарештовано.

● **До першої кляси** Летунської Академії, яка існує вже другий рік, вписалося 300 кадетів, які склали присягу 9-го липня. Ця академія покищо міститься на летунській базі Лаври коло Денверу.

● **33-річна вчителька** Френсіс Ліндблом їхала неправильно автом в Ню Йорку, і поліцисти затримали її та жадали леґітимації. Коли їй наказали йти на поліційну станицю, вони вирвала з рук поліциста дозвіл на їзду, вдарила поліциста в лице та хотіла втікати. На поліції вона заявила: „Я ж безпорадна дівчина проти двох поліцистів!" Вона донька директора банку.

● **В Ню Йорку** три хлопці в віці 6-х і 8-ох років захворіли на паралітичне поліо, хоч були нащеплені вакциною д-ра Солка. 18 дітей захворіли в Ню Йорку на цю недугу, не бувши нащепленими. Вакцина д-ра Солка певна тільки в 80 відсотках, і можуть траплятися випадки захворіння навіть у нащеплених дітей, але вони дуже рідкі.

● **16 осіб**, які купалися в океані коло Вентнору в Ню Джерзі, хвиля затягнула на глибоку воду, і їх з трудом вдалося врятувати прибережній сторожі.

● **В нюйоркському стейті** відчувається великий брак медичних сестер (33 відсотки). В цьому стейті є 20,213 медичних сестер, а недостає 6,766.

● **В нюйоркському стейті** в місяці червні цього року ощадності в банках становили 177,-838,000 долярів більше як в тому самому місяці минулого року.

НАРАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ПІДТРИМКИ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ

Ню Йорк. — Минулого четверга ввечорі відбулись надзвичайні наради спеціяльної спільної Іміґраційної Комісії, в склад якої входять представники ЗУАДК, УКК, Українсько-Американських Ветеранів, Об'єднання Адвокатів ДОБРУС, Асоц. б. Політвязнів та ін. центральних організацій і яку очолює адв. М. Пізнак, заст. гол. предс. УН-Союзу. Предметом нарад була нагла справа відомого законопроєкту Г. Р. 6888, що є тепер в Сенаті, як календарна справа ч. 2249, та який м. ін. в одній секції постановляє що депортаційні постанови іміґраційних законів не повинні відноситися до тих осіб, які допустилися всіляких неточностей і невірних даних щодо їх ідентичности, державної приналежности, місця народження і замешкання і т. п. зі страху, що вони можуть бути примусово репатрійовані до країн за залізною заслоною і там переслідувані за їх національність та релігійні чи політичні переконання. Цей законопроєкт перейшов уже всі процедуральні стадії в Конґресі і очікує ще тільки на ухвалу в повному Сенаті. Тепер важливо добитись того, щоб цей законопроєкт був поставлений на порядок нарад повного Сенату, що з поспіхом викінчує свої справи перед закінченням сесії. Всі учасники нарад, якими проводив адв. М. Пізнак та в яких — крім нього, взяли участь, гол. предс. УНСоюзу і президент УКК Д. Галичин, презид. ЗУАДКомітету д-р Володимир Ґалан, адвокати Ю. Волинець і В. Стек, маршалок В. Мудрий, ред. А. Драган, ред. В. Душник, мґр. Р. Олесницький, пп. В. Новицький, І. Самійленко та інші, — однозгідно висловились за необхідністю підтримки та відповідного впливу на переведення того закону. В тій цілі плянується вислати спеціяльну делеґацію до Вашинґтону, а всі наші центральні і місцеві організації, як і поодинокі особи можуть відповідно причинитися до переведення того закону, пишучи чи телеграфуючи до своїх сенаторів та прохаючи їхньої підтримки того закону. В листах і телеграмах до сенаторів — підкреслюємо — тільки до сенаторів — доконче треба подавати число законопроєкту (H.R. 6888, Calendar No. 2249) і просити, щоби вони причинились до того, щоб цей законопроєкт був поставлений на порядок нарад Сенату та відповідно його самі підтримали своїм голосом. Такий лист чи телеграма, звернені до двох сенаторів з того стейту, з якого телеграму висилається, може коротко звучати: Dear Senator: We, representing local citizens of Ukrainian origin, respectfuly urge that you use your influence to have the bill H. R. 6888, Calendar No. 2249, be brought to the Senate floor and we further petition your vigorous support of said bill. (Підпис організації та її представників). Згадана спеціяльна Іміґраційна Комісія теж зі свого боку, за підписом свого голови адв. М. Пізнака, вислала в цій справі спеціяльну телеграму до сенатора Істленда, голови сенатської комісії, яка цією справою останньо займалася. Наші громадяни і їх організації зроблять велику прислугу добрій справі, запрошуючи своїх сенаторів до підтримки та переведення законопроєкту.

Пропонують зуживати збіжжову надвишку на спірт для порушування авт

Вашинґтон. — Два члени Конґресу з рільничих стейтів пропонують законопроєкт, — згідно з яким кожнорічну надвижку кукурудзи й пшениці в цій країні в скількості 1,700,000,000 бушлів переміновали б на алькоголь, який могли б зуживати до порушування автомобілів. Якщо б цей законопроєкт був ухвалений, то всі ті стації, які продають газоліну, мусіли б домішувати до неї найменше 5 відсотків спірту з пшениці й кукурудзи. Внаслідок цього подорожчала б газоліна на три центи на ґальоні. Але автори цього законопроєкту, — республіканський сенатор із Південної Дакоти Карл Е. Мундт та республіканський конґресмен Бен Ф. Дженсен із Айови, твердять, що власники авт не нарікали б на подорожчання газоліни, бо вона тоді була б сильніша та краща. Важко припускати, щоб цей законопроєкт ухвалив Конґрес, бо газоліна вже подорожчала на один цент від ґальона внаслідок закону про будову шляхів.

Маніфест 83-ох конґресменів проти урядової програми в обороні громадянських прав

Вашинґтон. — 83 південні конґресмени підписали окремий маніфест, в якому заявляють, що всіми „можливими законними засобами" поборюватимуть урядову програму для оборони громадянських прав. В цьому маніфесті вони закликають інших конґресменів і сенаторів до допомоги в цій справі. Закопроєкт про охорону громадянських прав має прийти на наради Конґресу в понеділок 16-го липня, а маніфест мають відчитати в Палаті Репрезентантів в п'ятницю 13-го липня. Всі конґресмени зі стейтів Алабама, Арканзо, Джорджія, Луізіяна, Міссіссіпі, Південна Каролайна і Вірджінія підписали цей заклик, а зі стейтів Флорида, Північна Каролайна, Теннессі і Тексас тільки деякі. Цей маніфест пригадує подібний заклик із березня цього року, але тоді він мав 100 підписів. В свойому заклику південні демократи заявляють, що урядовий законопроєкт порушує права стейтів, що він змагає до концентрації влади в федеральному уряді, що дає необмежену, досі нечувану владу, в руки генерального прокуратора і що його здійснення причинилося б до загострення відносин між білим і кольоровим населенням в південних стейтах.

Умова з фірмою „Діксон-Єйтс" була незаконна

Вашинґтон. — Департамент справедливости вирішив, що умова уряду з фірмою „Діксон - Єйтс" була „незаконна" і „шкідлива для громадянства" і рекомендував Судові для справ про відшкодування відкинути домагання цієї фірми про заплачення відшкодування в сумі 3,534,778.45 доляра. Це умотивування департаменту справедливости своїм змістом нагадує демократичні закиди, роблені в 1954 році, коли демократи поборювали затвердження тієї умови. Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл твердить, що фірма Діксон-Єйтс не мала законної основи до будови нової електрівні в долині Теннессі, і тому вона не має права домагатися відшкодування за те, що почала будувати електрівню, якої не докінчила, бо пізніше уряд зліквідував цей контракт, який не був ще підписаний.

● **В зоопарку „Стенлі"** в Ванкувері в Британській Колумбії, Канада, сталася рідкісна подія, бо королівські пінґвіни знесли три яйця. Королівські пінґвіни майже ніколи не несуться в неволі.

В англійському парляменті обговорюють ще раз справу Кипру

Лондон. — Англійський прем'єр Антоні Іден склав в четвер 12 ц. м. в Палаті Громад заяву, що в найближчих днях виїздить на Кипр чільний англійський правник лорд Редкліф для переведення на місці розмов із маршалом Гардінґом, урядовцями місцевої адміністрації „та з усіми, хто захоче говорити з ним", які помогли б йому виготовити новий проєкт конституції для Кипру. Іден, натякаючи очевидячки на спротив Туреччини проти плебісциту на Кипрі й верховодства греків, підкреслив, що в новій конституції „береться під увагу інтереси всіх заінтересованих верств населення". Однак він зазначив, що уведення в життя нової конституції може прийти тільки після заспокоєння на Кипрі й припинення тамошньої терористичної акції грецького підпілля. Губернатор Гардінґ назвав заповідь приїзду Редкліфа „доброю вісткою". Він запевнив, що маса населення на Кипрі є „втомлена і хвора" тамошніми відносинами і прагне повороту до нормального життя. Грецький посадник Нікозії скликав нараду всіх греків-посадників на Кипрі, імовірно для передискутування нового англійського пляну конституції для Кипру. Тим часом однаково акти терору підпілля, як англійські репресійні заходи продовжуються.

Єгипетський диктатор Нассер прибув з візитою до Тіта

Беоґрад. — Офіційно президент Єгипетської Республіки, фактично диктатор тієї країни Ґамаль Абдель Нассер прилетів в четвер 12 ц. м. до Беоґраду з офіційними відвідинами. На летовищі ждав його юґославський диктатор Йосиф Тіто. І гість і господар були зодягнені у парадні військові уніформи. Хоч Ґамаль Нассер був полковником у війську, проте мав він червоні, золотом обшиті нараменники. На самому вступі Нассер виголосив коротку промову, підкресливши в ній „спільні цілі й інтереси" Єгипту й Юґославії, які, мовляв, полягають в тому, щоб підвищити життьову стопу населення в країні та зберігати мир і безпеку. Нассера привітано 24 гарматніми стрілами, а дорогу, якою ступав, зійшовши з літака, вистелено червоним килимом. Ґамаль Нассер замешкав у колишньому палаці сербських королів. Головний юґославський часопис „Борба" підкреслює приязнь між Юґославією і Єгиптом фактом, що впродовж останніх двох років ті державні мужі стрінулись оце вже втретє. На другий тиждень на юґославський острів Бріоні на Адрійському морі, де Тіто має свій палац, прилетить також індійський прем'єр Неру, щоб втрійку, разом з Тітом і Нассером, відбути впродовж двох днів „конференцію невтральних на вершинах".

На Середньому Сході знову напружена ситуація

Єрусалим. — Голова Перемирчої комісії Об'єднаних Націй, канадійський генерал Е. Л. М. Бирнс заявив, що він виніс з останньої своєї розмови з ізраїльським прем'єром Бен Ґуріоном враження, що той останній дійсно погрожував Йорданії збройним наїздом. Ген. Бирнс розмовляв з Бен Ґуріоном 28 червня ц. р. і ізраїльський прем'єр, нарікаючи на постійні — за його твердженням — провокаційні зачіпки збоку Йорданії, погрожував, що він вхопиться за відплатні заходи, до яких Ізраїль має право згідно з клявзулею в договорі про перемир'я про самооборону. Ген. Бирнс ствердив, що на його думку, так само, як на думку ген. секретаря ОН Гаммершилда ані Ізраїль, ані ніхто з його сусідів не мають права переводити на власну руку будь-яку „відплату". Спір Ізраїлю з Йорданією загострився у зв'язку з настоюванням Ізраїлю на праві доступу до гори Скопус, що належала до Ізраїлю та на якій Йорданія, захопивши її, розбудувала свої укріплення. Далі, Ізраїль постійно заповідає продовжування ірриґаційних робіт над кордоном Йорданії, що ця остання уважає провокуванням до війни. Ізраїльський амбасадор у Вашинґтоні Ебба Ебан заперечив відплатні заміри Ізраїлю та оскаржив Йорданію, що від 26 квітня ц. р., отже дня підписання нового перемир'я, йорданські араби вбили вже шістьох жидів.

Арґентинський уряд починає досліджувати совєтську акцію за поворотом „на родіну"

Буенос Айрес. — В четвер 12 липня від'їхав з Арґентини черговий транспорт загітованих совєтськими аґентами українських та російських еміґрантів. Мало від'їхати цим транспортом 1025 осіб, в цьому числі понад 600 дітей і юнацтва, уже народжених в Арґентині і тим самим уже арґентинських громадян. В останній хвилині арґентинська влада перевірила документи репатріянтів і здержала від'їзд понад 100 осіб, документи яких на від'їзд були цілком неоформлені. Перед і під час від'їзду корабля (що його винайняли Совєти від однієї з арґентинських корабельних компаній) відбулася в порті антисовєтська демонстрація, учасники якої закликали репатріянтів схаменутися і не вертатися добровільно в країну злиднів і концентраційних таборів. Демонстранти з поміччю ґучномовців з'ясували еспанською, українською і російською мовами загітованим совєтською пропаґандою репатріянтам, що вони вертаються до пекла, а не до обіцяного Москвою раю і що єдиним їх рятунком відмовитися від від'їзду і залишитися в Арґентині. Заклику демонстрантів послухало кільканадцять осіб, які покинули корабель, не зважаючи на те, що совєтські аґенти намагалися їх силою задержати, а потому, коли вони таки залишилися у пристані, всіма силами перешкоджували в їхніх розмовах з представниками арґентинських газет. Вирішили вони залишитися передусім тому, що їм відкрила очі брутальна поведінка совєтських аґентів на кораблі. Стривожений масовими від'їздами еміґрантів (досі виїхало вже понад 3,000 еміґрантів - українців, білорусинів і росіян) арґентинський уряд доручив поліції й органам розвідки почати слідство в справі цієї масової репатріяції. Стверджено бо, як заявив представник уряду, що веде цю акцію добре фінансована і широко розгалужена совєтська організація в Арґентині. Репатріянти заявляють, що совєтські аґенти, вербуючи їх до від'їзду, обіцяють їм працю, власні доми та інші блага в Совєтському Союзі.

● **Після землетрусу** на грецьких островах на Еґейському морі віднайшли разом 43 вбитих. Деякі були присипані румовищами, заскочені землетрусом у сні. 160 бездомних осіб привезено до порту Піреус біля Атен. Кількасот осіб з навіщених землетрусом островів переїхали мерщій до своїх свояків у Греції, лякаючись повторення потрясень.

● **В Юґославії** проголошено згоду Америки на фінансування нових мешкальних будинків в 11 юґославських містах загальним коштом $13 мільйонів.

ҐРОМИКО ЛАЯВСЯ В ОН ЗНОВУ ПО-СТАЛІНСЬКИ

Об'єднані Нації. — Під час дебат на Комісії Об'єднаних Націй для справ роззброєння совєтський делеґат Андрей Ґромико знову дав себе пізнати, як один із клясичних „сталіністів" із доби холодної війни, висипавши цілий мішок лайок під адресою західнього світу, зокрема й спеціяльно З'єдинених Держав, які ніби граються політичними викрутами у справі редукції збройних сил, „в інтересі керівних кол, які заціклавлені радше в своїх монополях, як в майбутності людства". Цей вибух большевицького „дипломата" викликав негайну відповідь американського представника Генрі Кебота Ладжа, який назвав промову Ґромика „простацькою атакою на мою країну, за найгіршими традиціями сталінізму". Також всі інші члени Комісії — Англія, Франція, Іран, Нац. Китай, Канада, Австралія і Перу, — виступили проти образливих закидів і інсинуацій Ґромика. Зокрема представник Ірану пригадав, що в 1946 році Совєти не хотіли забрати з іранської території своїх військ, поки Іран різко не запротестував на терені Об'єднаних Націй, діставши від ОН підтримку в цій справі. Щоб не повторились такі прецеденси, потрібний Іранові й іншим державам Середнього Сходу Баґдадський оборонний пакт, проти якого грубо накинувся Ґромико. Національ-китайський делеґат назвав всю промову Ґромика „звичайною пропаґандою, для якої Совєтський Союз постійно використовує терен Об'єднаних Націй". Закид Ґромика, що воєнна продукція потрібна Америці для втримання її теперішнього стану високого добробуту, Кебот Ладж назвав „грубою і дітвацькою пропаґандою". Зате він пригадав Ґромикові ситуацію в сателітних державах. — По суті, Ґромико погодився у принципі на запропоновану західними державами „найвищу границю" людської озброєної сили великих держав: по 2,500.000 для ЗДА, СССР і Комуністичного Китаю і по 750.000 для Франції і Англії. Таку пропозицію зроблено ще весною цього року на нарадах Підкомісії ОН для справ роззброєння в Лондоні. Водночас Ґромико старався переперти давній внесок большевиків, що всі інші країни можуть мати найвище 150 до 200 тисяч війська. Англійський репрезентант Наттінґ відразу заявив, що такої подробиці не було ніколи в ніякій західній пропозиції і Комісія не має права приймати подібного внеску без попереднього порозуміння з іншими державами. Було ясно, що совєтський внесок вдаряє передусім по Західній Німеччині, якій НАТО дозволило на дозброєння до висоти пів мільйона вояків. Ґромико знову настоював на проголошення генеральної заборони атомової і водневої зброї. Він виступив при цьому гостро проти запропонованої през. Айзенгавером контрольної системи летунства, яка, мовляв, не поменшить існуючих збройних сил у світі „ані на одного вояка". Знову ж всі інші члени Комісії знову пригадали Ґромикові, що заборонювати атомову чи будь-яку іншу зброю та не мати можливости перевірити, чи всі ті, що підписали таку заборону, дійсно її тримаються, це значить вводити тільки новий елемент недовір'я і підозр в міжнародний світ, без ніякого хісна для самої справи роззброєння.

Франція погоджується на спільний атомовий центр для 6 держав

Париж. — Французький парлямент прийняв в минулу середу 11-го липня важливу ухвалу, яка уповажнює уряд перевести переговори в справі спільного для шістьох середньо- і західньоевропейських держав атомового центру дослідів і добування енерґії для мирних цілей. Цю постанову прийнято 342 голосами проти 183. Політичне значення тієї постанови у тому, що спільний для шістьох держав „склад" атомової енерґії був би важливим і дуже істотним поступом на шляху до дальшого пов'язання інтересів Західньої Европи. Ентузіясти европейської федерації чи „Паневропи" в будь-якій іншій формі, добачують у спільноті атомової енерґії поважне джерело надії на успіх тієї пан-европейської концепції. У гру входять тут Франція, Західня Німеччина, Італія, Голляндія, Бельгія і Люксембурґ. Постійні переговори в цій справі ведуться в Брюсселі. Всі держави мусять зректися частини своєї суверенности в користь спільного управління атомовим „складом". Цей атомовий центр дістав вже тепер популярну назву Евратом. Тому, що Евратом був призначений виключно для мирових цілей, а Франція не хоче зректися права продукувати в майбутньості й атомову зброю, то це становить найбільшу трудність в переговорах. Спільнота в користуванні одним джерелом атомової енерґії Франції і Німеччини незвичайно наблизить ті дві держави також політично. Від Франції займається цією справою кол. прем'єр Фор.

В СВІТІ

● **Англійський прем'єр Антоні Іден** заповів, що він поїде з „ревізитою" до Москви в травні наступного року, себто акуратно в рік після від'їзду з Лондону Булґаніна і Хрущова. Як коментують часописи — Іден рахує на те, що може щось в міжчасі станеться, що взагалі зробить ту подорож непотрібною.

● **Американські літаки в Зах. Німеччині** розпочали — як щороку — перевозити 2,500 німецьких дітей з Західнього Берліну до західньо - німецьких країв на ферії. Дітей перевозять безплатно і дають їм ціле утримання на час ферій.

● **Католицький єпископ Джеймс Едвард Волш** сподобав собі життя в комуністичному Китаї і відмовився від скористання з візи на виїзд відтіль. Він запевнив телефонічно англійський часопис в Гонґ Конґу, що є „вдоволений" і залишається в Шанґаї. 11 інших американських громадян перебувають ще у в'язниці в Шанґаї, хоч рік тому комуно-китайський уряд погодився на принцип, що всі американці в Китаї і всі китайці в ЗДА можуть виїхати, куди захочуть.

● **Два найкращі мадярські джокеї**, Павль Каллей і Павль Бокскей, втекли перед виїздом з Відня шестичленної мадярської дружини на міжнародних кінних перегонах під Віднем. Вони скрились і мабуть за якийсь час проситимуть політичного азилю.

● **Петро Капіца**, чільний вчений фізик в СССР, був шість років під хатнім арештом за життя Сталіна, позбавлений можливости користати з лябораторії — твердить Г. Е. Солсбері в „НЙТаймс-і". Щойно тепер привернули йому його становище в сов. Академії Наук. Сталін розгнівався на Капіцю буцім-то за відмову займатися виключно дослідами над атомовою енерґією.

● **27 американських духовників** із різних протестантських Церков в ЗДА дістали у совєтській амбасаді в Східньому Берліні візи на 10-денну подорож по Совєтах. Ця прогулянка поїхала під проводом пастора Германа Райссіґа з Ню Йорку.

● **У підземках в Парижі** появились антиалькогольні заклики: „Алькоголь вбиває", „Чи їдеш тверезий?" і т.п. У відповіді винокурний промисл і шинкарі у Франції розпочали пропаґанду гаслом: „Випий ще чарку — це допоможе бідним старцям". Це іронічний зворот під адресою уряду і парляменту, що ухвалили додатковий податок від напитків призначений на фонд старечих рент.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МАНЕВРИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОМУНІСТІВ

Багато відгомону і коментарів в американській та світовій пресі викликала заява генерального секретаря крайового комітету комуністичної партії ЗДА Юджина Денніса, опублікована в газеті „Дейлі Воркер" з 18 червня ц. р. і присвячена „помилкам" чи пак „схибленням" Сталіна. В цій заяві Денніс, як представник проводу американських комуністів, висловив дуже делікатно жаль, що багато питань у зв'язку з ліквідацією „культу особи" залишилося невиясненими, а зокрема те, наскільки теперішні „колективні провідники Совєтського Союзу відповідальні за „помилки" Сталіна. Наприкінці своєї заяви Денніс висловився теж досить обережно про некритичне ставлення американських комуністів до подій, що відбувалися в СССР під час режиму Сталіна, і підкреслив, що комуністична партія ЗДА повинна завжди і всюди зберігати свої „власні позиції", як „незалежна політична партія з правдиво науковим підходом до всіх партій і соціяльних явищ". З цих відірваних стверджень Денніса деяка частина американської преси зробила сенсацію, мовляв, американські комуністи поважилися критикувати Москву і пробують унезалежнитися від совєтських комуністів.

Тим часом, коли докладно прочитати текст заяви Денніса, то в ній наділі ніякої мови про справжню критику теперішнього „колективного керівництва" і про якесь справжнє унезалежнення американської компартії від наказів й інструкцій Москви нема.

Критичні вислови Денніса і натяки про „незалежність" американської компартії, як виявляється, мали на меті насправді що іншого, а саме дезорієнтацію американської публічної опінії і в дальшому американських судів і влади. Негайно ж бо після надрукування заяви Денніса в „Дейлі Воркер" і ще перед її опублікуванням в московській „Правді", правні заступники американських комуністів звернулися до суду з проханням переглянути і скасувати рішення Контрольної Ради для справ підривної діяльности, яке визнає комуністичну партію ЗДА політичним рухом, керованим з Москви. Згідно з цим рішенням, комуністична партія повинна зареєструватися як аґент чужоземної держави, а коли вона цього не зробить, то суд визнає її нелеґальною.

Мотивуючи своє прохання, адвокати крайового комітету компартії ЗДА подали цитати з промови Денніса на доказ, що американські комуністи не є ... підлеглі Москві, бо ж вони не тільки критикують „помилки" московських комуністів, але й навіть заявляють відкрито про свою незалежність від них.

Чи і в якій мірі піде на ці суґестії американський суд — покаже майбутність. Аналіза тексту заяви Денніса, з якою напевно познайомляться перед своїм рішенням компетентні чинники, каже сподіватися, що спроби комуністів вирватися з-під діяння закону про внутрішню безпеку будуть даремними.

Заява Денніса — це тільки один із чергових, нахабних і чисто сталінських своїм змістом комуністичних трюків. Починається вона атакою на державний департамент ЗДА і на американський та західній „імперіялізм", і ствердженням, що тільки в умовах „політики терору у відношенні до Совєтського Союзу", проводжуваної ЗДА і Заходом, і в умовах „боротьби не на життя а на смерть" за „побудову основ соціялізму" в СССР стали можливими „огидні ухили", що про них говорив Хрущов. Говориться далі в заяві Денніса про „злобні антисовєтські інтриґи і шпіонажу, організовані і фінансовані американським великим капіталом", підкреслюється з усім притиском „антиконституційні діяння" таких американських установ, як Федеральне Бюро Інвестиґацій і Центральна Розвідча Аґенція, які дозволяли ... Берії здійснювати його „злочини проти народу" і т д. Що більше, ставлячи питання про ролю Хрущова і його соратників у „помилках Сталіна", заява водночас же підкреслює „мужність, чесність і впевненість", з якою „колективне керівництво" діє від 1953 року. І вкінці, говорячи про „власні позиції" американських комуністів, як „незалежної політичної партії". Денніс осуджує всі виступи, які „нівечать і підривають гордість і віру в країни соціялізму" та викпиває тих, що говоритимуть про „політичну незалежність" компартії ЗДА на підставі того, як вона критикує інші компартії, значить, комуністичну партію Совєтського Союзу ...

Про ніякі зміни в політиці американської комуністичної партії заява Денніса не свідчить. Вона тільки доказує, що ця партія залишається такою ж залежною від Москви, як і була, і що вона продовжуватиме свою керовану з Москви підривну п'ятиколонну політику на знищення Америки та її вільної системи.

М. Дудра

СТРАЙКИ

В демократичних країнах з ліберально - капіталістичним устроєм страйки є одною зі складових частин економічної свободи одиниці і суспільства. Страйки це ціна, яку вільне суспільство мусить платити саме за цю свободу. Вони відбиваються від'ємно не тільки на самих контрагентах страйку, які мають втрати в заробітках та зисках, але також на цілому суспільстві, яке терпить через зменшення затруднення та суспільного продукту. А все ж таки право на страйк обороняється в загальному, як одну з головних основ господарської свободи у відносинах між працедавцями і робітниками.

Коли страйки є заборонені, як це буває в тоталітарних країнах, де інтереси одиниці є безумовно підпорядковані інтересам держави, тоді всі спірні питання між працедавцями і робітниками, зокрема спори відносно заробітної платні, вирішуються порядком т. зв. примусового арбітражу. У такій системі відповідні публічні установи виносять у всіх цих справах дефінітивні рішення, яким обі сторони зобов'язані повинуватися.

У вільних країнах примусовий арбітраж не існує. Спори між працедавцями та робітниками вирішуються у вільних індивідуальних чи групових переговорах між заінтересованими сторонами, а коли переговори не доводять до згоди, тоді приходить страйк, як остаточний засіб господарської пресії робітників на підприємців. Та це не означає, що страйки втішаються спеціяльною симпатією у вільних суспільствах. Навпаки, і у вільних країнах робиться все можливе, щоб зредукувати число страйків та час їхнього тривання. Це робиться таким чином, що з одної сторони усувається причини до страйків, а з другої сторони публічні установи стараються довести спірні сторони до згоди.

До 1935 р. в Америці існували в основному два роди страйків, а саме т. зв. господарські страйки, тобто страйки за вищі платні, коротші години праці тощо, та страйки за визнання підприємцями юній, як контрагентів у групових переговорах. Річ в тому, що до цього часу робітники мали вправді право організувати юнії і домагатись групових переговорів, але підприємці в свою чергу могли відмовлятись від визнання юній та від групових переговорів. Вислідом таких обставин були численні страйки, які мали на меті визнання юній підприємцями як контрагентів у групових переговорах, абстрагуючи від господарських страйків. Ця ситуація змінилась в 1935 р., коли вийшов Закон Ваґнера, який встановив принцип примусових групових переговорів, згідно з яким підприємці мусять визнати юнії та переговорювати з ними. Таким чином Закон Ваґнера усунув одну важливу причину до страйків.

З другого боку Закон Ваґнера виразно потверджує право робітників на господарські страйки, метою яких є здобуття кращих умовин праці, коли переговори не доводять до позитивного результату. Та вже сама вимога закону, згідно з якою обі сторони мусять засісти до спільного стола, збільшує можливості мирного полагодження спірних питань. Закон встановляє, що сторона, яка бажає зміни в існуючому договорі, мусить повідомити про це противну сторону 60 днів перед вигасненням договору. Коли на протязі найближчих 30-ти днів переговори не доводять до позитивного результату, тоді спірні сторони мають обов'язок повідомити про це Федеральну Службу Посередництва, яка своїми порадами та суґестіями старається довести обі сторони до згоди. Очевидно, що жадна зі сторін не є зобов'язана прийняти пропозицій Служби Посередництва; це тільки служба посередництва, а не примусового арбітражу. Часто юнія і підприємець, за намовою Служби Посередництва, годяться віддати спір на рішення безстороньому арбітражному комітетові; в противному випадку спір кінчається страйком.

У випадку вимково важливих страйків, які паралізують велику частину народного господарства, встановлено в доповненні до Закону Ваґнера (Закон Тефта-Гартлі з 1947 р.) виімкову процедуру, яка здержує страйк на певний протяг часу. Згідно з цією процедурою Президент Америки має право звернутись до федерального суду з проханням заборони страйку на 80 днів. Коли суд видасть таку заборону, тоді обі сторони, при співпраці Служби Посередництва, переговорюють дальше, щоб знайти вихід із ситуації. Коли ж ці переговори кінчаються безуспішно, тоді робітники таки можуть страйкувати, хібащо Конґрес уповажнить президента перебрати дане підприємство під тимчасову контролю уряду. Тоді, на час контролі уряду, страйк є здержаний, бо страйки проти уряду є заборонені законом Тефта-Гартлі. Тим часом ідуть переговори між підприємством і юнією і коли вони кінчаються успішно, тоді кінчається урядова контроля підприємства.

На всякий випадок, в Америці немає примусового арбітражу спорів між працедавцями і робітниками, навіть у виімкових ситуаціях, а згадану вгорі виімкову процедуру вживається тільки для здержання страйку на деякий час, щоб дати спірним сторонам додаткову нагоду полагодити спір мирно. Та і цю процедуру уряд вживає дуже рідко та неохоче, як це видко хочби з теперішнього становища уряду до страйку сталеварників. Покищо уряд не спішиться вживати цієї виімкової процедури, хоч страйк сталеварників може мати дуже дошкульні наслідки для цілого народного господарства.

ТУРЕЧЧИНА БОРОНИТЬ СВОЮ МЕНШИНУ

Коли сучасні греки виводять свій родовід від античної Греції і середньовічної Візантії, то понад 500-річна історія грецрько-турецьких взаємин (бо ж перед упадком Царгороду в 1453 р. турки завоювували ступнево грецькі колонії у Малій Азії і грецькі острови!) була писана частіше кров'ю, як чорнилом. Національне відродження греків позначилось врешті вибухом протитурецького повстання в 1821 р. Битва під Наваріном, в якій об'єднані англо-франко-російські фльоти розбили турецьку фльоту, була для греків реальним передвісником визволення, що й прийшло 3 лютого 1830 року. Однак 19-те, як і 20-те сторіччя були знову повні брязкоту греціько-турецької зброї. Ось у 1897 році вибухло криваве повстання греків проти турків на Креті. Балканські війни стояли під знаком змагу за турецьку приявність на европейському суходолі. Одначково у першій балканській війні (1912-13), як у першій світовій війні, Греція воювала переможно проти Туреччини. Зате у другій балканській війні 1921-1923 рр. Греція програла. Насправді, то щойно посднання старого російського імперіялізму, який вперто змагав до заволодіння протоками Босфору й Дарданелів, із російсько - комуністичним „месіянізмом", з'ясувало Греції і Туреччині спільноту їхніх оборонних інтересів. І щойно кривава війна комуністів проти Греції безпосередньо після її визволення з-під німецької окупації знівечила давні симпатії греків до Росії, підсилювані русофільською пропаґандою, що покликувалась на спільноту православної віри, „спільну" візантійську культуру і „спільні" інтереси над Босфором. І хоч ці симпатії мітиґувала Англія, якої репрезентант Дізраелі на Берлінському конґресі в 1878 році порозумівся з Бісмарком, що „хвору людину Европи" — тодішню Туреччину — треба підтримати акуратно в справі Дарданелів, обчімхавши її, зрештою, як мога більше, то все ж, тільки роки після другої світової війни, вже за наших часів, включили і Грецію і Туреччину в „доктрину Трумана" — про припинення походу російського комунізму — і в Організацію Північно-Атлантійського пакту (НАТО).

Але ці найновіші проблеми і клопоти не змогли ще з корінням вирвати давню взаємну анімозію обох народів. І тому нічого дивуватись, що треба було тільки іскри, щоб по обох боках почали відзиватись голоси наче з минулого сторіччя. Такою іскрою стала справа Кипру, відвічного, як греки кажуть, грецького острова — і не менш відвічного — за турецьким твердженням — турецького острова, третього найбільшого на Середземному морі, після Сицилії і Сардинії. (Кипр має 3.572 кв. милі). Греки покликуються на часи до приходу турків із Сходу і — теперішню статистику. Турки ж твердять, що коли б після 1878 року, коли вони „добровільно" відступили той острів під „тимчасову" адміністрацію Англії, й після 1923 року, коли вони в Льозанні це потвердили (у 1914 р. Англія анектувала Кипр, перетворивши його офіційно в „коронну колонію"), турецьке населення не було масово переносилось з Кипру до Малої Азії, себто до Туреччини, то й нині була б там більшість турків. Однак фактом є, що тепер є там на 500.000 населення — 400.000 греків і 100.000 турків. Тамошні греки віддавна прагнуть приєднання до грецької держави, бо ж ще у 1931 році Англія скасувала тамошню автономну „законодатну раду" за її одвертий виступ в користь соборницького грецького руху.

Від кругло півтора року шаліє на Кипрі протианглійський терор. Від 9-го березня ц. р., коли англійці, зірвавши дальші переговори з кипрськими греками, вивезли на острівець на Індійському океані їхнього лідера, архиєпископа Макарія, той терор посилився, з тим, що тепер у відповідь прийшли й куди гостріші англійські репресії. В минулому місяці показались познаки значного покращання виглядів на компромісове поладнання справи. Інтервеніював у своїх земляків та у впливових англійських позаурядових чинників листовно сам засланий архиєпископ. Кипрські греки відмовились від первісної вимоги негайного плебісциту на Кипрі в справі приєднання до грецької держави й погодились на перехідний час щось коло 10-ти років, із запевненням Англії тривкої морсько-летунської бази на Кипрі, життьово необхідної Англії, як і страшенно потрібної цілому НАТО після того, коли Англія втратила Суезький обшир. Прийшли вістки про зревідований в користь кипрських греків англійський проєкт конституції для Кипру і про приїзд до Лондону неофіційного кипрського делеґата. Весь той оптимізм розвіявся, коли турецький прем'єр Мендерес заявив, що Туреччина не погодиться ані на сам принцип приєднання Кипру колинебудь до Греції, ані на принцип більшости греків в кипрському парляменті, хібащо у вищій палаті того парляменту грецькі й турецькі групи будуть рівні і турки матимуть право „вета" проти всякої постанови греків.

Залишається відкритим питання, чи ця опозиція Туреччини дійсно неприємна Англії з уваги на конечність поладнати з Грецією спір за Кипр, що вніс дисонанс між членів НАТО й страшенне помагає комуністичній дипломатії, чи може сама Англія тихцем підтримала турків в такому їх непримиримому становищі, бо воно дає англійській військовій адміністрації на Кипрі дальшу можливість збройного ліквідування підпілля: в Англії, і то власне серед консерватистів, не брак голосів, що ніякі нові переговори в справі Кипру неможливі з уваги на престиж Англії, поки там існує ще протианглійський революційний терор. В останню неділю англійський прем'єр Іден викликав на надзвичайне засідання в своїй резиденції в Чекерс міністрів закордонних справ, колоній і оборони, якраз у справі Кипру, буцімто у зв'язку з невдачною місією до Туреччини шефа імперіяльного штабу генерала Темплера, як речника уряду. Без уваги на різні й інколи цілком суперечні газетні вістки, напевне й американська дипломатія діє в тому напрямку, щоб мерщій довести до успіху заходи за замиренням в справі Кипру і до закінчення того найприкрішого теперішнього спору внутрі вільного світу.

Становище Туреччини в цій справі безумовно цікаве для істориків так званої меншинної проблеми, як проблеми міжнародного права і права кожного відламу націй в чужих державах до збереження своєї самобутности. Страх турків перед переслідуванням збоку греків зв'язаний тут з нехіттю, щоб кордони грецької — хоч і союзної тепер — держави наблизились до мало-азійської Туреччини на віддаль 20 миль. Але, здається, вся ця справа неминуче закінчиться таки 1) плебісцитом на Кипрі, в якому 100% греків висловиться за приєднання до грецької держави і 2) прийняттям Туреччиною до відома міжнародних ґарантій для турецької меншини на Кипрі.

Юрій Таркович

ДОЛЯ УКРАЇНЦІВ НА ПРЯШІВЩИНІ

Мабуть про жадну частину нашої батьківщини не пишеться в українській вільній пресі так мало, як саме про Пряшівщину. Багато склалося для цього причин. З цієї найдальше на захід висуненої частини України дуже незначна кількість свідомих українців попала на еміґрацію і, отже, немає кому спеціяльно звертати увагу на події на Пряшівщині. Як знаємо, Пряшівщина була ще за чехо-словацьких часів дуже русифікована і не один наш брат попав на неправильний шлях і тепер десь сидить у ворожому українцям таборі. Автор цих рядків мав недавно нагоду зустрінутися з уродженцем Пряшівщини, що минулого року втік на Захід і тепер став „чехословаком русинського походження". Проте, деякі його дані про життя українців є незвичайно цікавими, тим більше, що наш земляк побував два роки на Україні, куди він майже добровільно переселився в повоєнних роках і під тиском нужди знову втік з України на Пряшівщину, а потім на Захід. Живе він тепер в одному таборі для чеських втікачів в Західній Німеччині. Ось його основні спостереження.

Зараз по приході совєтських військ на Пряшівщину, зимою 1944/45 року, почалася тут шалена нагінка на все українське і систематичне підтримування русофільства, що мало тут запущені корені ще з часів горезвісних Фенцика і Бродія. Акцію провадили чеські кола за допомогою словацьких комуністів і, цікаво, російських старих еміґрантів, що залишилися були у Празі і по приході нової влади стали „експертами" в справах української меншини на Словаччині. Совєтські окупаційні війська формально у справу не вмішувалися, але і не протестували проти неї. Тоді яких 15 тисяч українців з Пряшівщини виїхало на Україну, переважно на Волинь, бо обіцювано їм там Україну, землю і спокій перед денаціоналізаторськими заходами заїлих чехів, як теж, на жаль, деяких словаків. Як знаємо, в Пряшові існувала ще з 1816 року самостійна греко-католицька епархія, що її очолював єпископ Павло Гойдич, свідомий українець, хоча обережний у своїх національно-політичних виступах. Під впливом російських еміґрантів, що негайно по 1945 р. перейшли на бік нових порядків, 28-го березня 1950 року большевики зорганізували (на наказ нібито Праги) вуличні демонстрації проти греко-католицької парафії, при чому помешкання єпископа Гойдича було здемольоване, а його самого „на домагання мас" арештовано. Це був формальний кінець існування греко-католицької Церкви на Пряшівщині, бо скоро потім заарештовано і більшість священиків та велике число вірних і почалася іще одна русифікація, — тепер русифікація за допомогою російської православної Церкви. На місце греко-католицьких священиків прийшли російсько-православні, що підчинялися російській Церкві в Чехо-Словаччині, на чолі з єпископом Алексієм. У священичі чини „пошилися" переважно російські еміґранти з Праги і цим способом полегшили собі продовжування русифікації на Пряшівщині. Російська Церква в скорому часі основала в Пряшеві (столиці української Пряшівщини) на вул. Сладковича ч. 23, філію православного теологічного факультету, що існував при університеті у Празі, потім при вул. Масалковій ч. 1, російську учительську семінарію, і ще трохи пізніше російське релігійно-культурне видавництво. Ці імперіялісти в священичій російсько-православній одежі почали основувати на Пряшівщині цілий ряд нібито релігійних шкіл, в яких все ж провадилася політика, русифікація і поширювалася ненависть до всього українського. Прага фінансувала усю цю акцію, не оглядаючись на словацький уряд в Братиславі. Така свавільна русифікація тривала аж до 1951 року. Невідомо з чийого почину, але нагло прийшла зміна і під цим оглядом. Українці на Пряшівщині розпочали енерґійну протиакцію, почали їздити до Києва (цим разом не до Москви — примітка автора), нав'язали співпрацю з відомим нібито Українським Товариством для культурних зв'язків з закордоном у Києві, і в скорому часі Радіо Пряшів нагло почало говорити і українською мовою. Пізніше постали на Пряшівщині ще різні українські організації, які були признані і словацьким урядом у Братиславі і навіть празьким доволі централістичним чехо-словацьким урядом.

Минулого року в Пряшові вже існувала Українська Народна Рада (вул. Сталіна, ч. 66), Український Народний Театр при вул. Леніна 44, український шкільний інспекторат і українське видавництво. Українська редакція

(Закінчення на стор. 3-ій)

(31)

Василь Мудрий

ІВАН ФРАНКО ЯК ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

По цій ревізії львівський митрополичий ординаріят доручив ректоратові Духовної Семінарії видалити їх усіх з Семінарії тому, що вони, „не уважаючи на оголошені собі постановленія дисциплінарні семинарскії, на давані собі поученія о становиску душпастирском і на високоє своє званіє, до которого в заведенію способлятся, стягнули на себе подозреніє мерзкого соціялизма і нігілізма до той степени, що подпали ревізії поліцейной, понеже тим самим стались нездібними до стану духовного, которого задачею єсть Царство Боже созидати, а царство злого разрушати."

Українське громадянство зареаґувало на таке рішення духовної влади дуже різко. Появилась окрема брошура о. Обачного (о. Данила Танячкевича) п. н. „Соціялісти межи семинаристами". У ній автор важко обвинувачував ректорат Духовної Семінарії за те, що він „по-інквізиторськи" повівся з викиненими вихованцями і зовсім не цікавився ані їхнім вихованням ані їхнім життям. Натомість повірив кільком „гидким семінаристам-денунціянтам". А обов'язком управи Семінарії було знайомити вихованців „з науками, в яких розвивається дух людський", звертати їх увагу на „соціяльні питання, на капітал, на тисячі робітників, які, гаруючи по кільканадцять годин денно, жиють у великій нужді і на капіталістів, які, заєдно відпочиваючи і нічого не працюючи, вигідно собі живуть".

На підставі всіх процесових документів проф. Студинський ствердив, що в ректораті Семінарії був один, що боронив вихованців. Це був віцедиректор о. Лука Пипан. Він уже по вигнанні вихованців із Семінарії зголосився 16 вересня 1877 р. до суду і запевнив суд, що в Духовній Семінарії не було ніякої соціялістичної пропаґанди. Вправді вихованці поборювали один одного з політичних причин, бо між ними було дві групи, „староруська" (москвофільська) і народовецька (українофільська), але ніяких підозрілих сходин у семінарії не могло бути, бо всі вихованці мешкали спільно. Ніяких заборонених книжок вони не мали. Читали „Правду", „Школу", „Друга" і книжки „Просвіти".

Консисторія під натиском опінії уступила. Всіх вихованців, викинених з 4-го року університетських теологічних студій, дещо пізніше висвячено, а інших прийнято знову до семінарії.

Під час доходжень виявилось, що Михайло Драгоманів у лютому 1876 р. був у Духовній Семінарії, де відвідував студента прав Івана Рудницького, який мешкав у префекта о. Теодора Пюрка. В часі тієї візити були в помешканні Ів. Рудницького Чубатий, Домбчевський, Голінатий і Ясеницький. Драгоманов оповідав про свої подорожі і говорив про українські наріччя (діялекти). Як пізніше виявилось, Драгоманов привіз тоді кілька своїх рукописів для „Просвіти".

У зв'язку з процесом переведено ревізії в Івана Белея й Омеляна Винтоняка, а далі у Леоніда та Корнила Заклинських. Белей і Леонід Заклинський були арештовані і по двох місяцях випущені. Були вони зі Львова. У Відні переведено ревізію у вихованця тамошньої Духовної Семінарії Івана Негребецького. На галицькій провінції відбулись ревізії у студента Адама Витвицького в Долині, у о. Івана Маркевича в Галичі, в Мелитона Бучинського в Станиславові, у Володимира Навроцького в Ряшеві, в о. Льва Шанковського в Дулібах, у о. Михайла Рошкевича в Лолині, у д-ра Николи Антоновича в Перемишлі, в учителя Льва Василовича в Сапогові, а далі в о. Богдана Пюрка у Бадені (Австрія), де він був на лікуванні, та в Михайла Балтаровича, студента аґрономії в Відні.

Як бачимо, тодішні польські правителі Галичини хотіли влаштувати велике судове видовище над українськими молодими людьми, але це їм не вдалося. Так само не вдалось їм провести доказу, що обвинувачені в тому процесі належали до якоїсь таємної соціялістичної організації. Присуд у цьому процесі був страшний для Франка, що весь час до процесу пробував у тюрмі і був засуджений ще на шість тижнів тюрми та на заплату 5 ґульденів кари за недозволену кольпортажу. Поляк Михайло Котурницький дістав три місяці кари і був присуджений на виселення з Австрії. Михайло Павлик був засуджений на три місяці тюрми, а Іван Мандичевський, Щасний Сельський і Остап Терлецький дістали по одному місяцеві турми. Так само Анна Павлик дістала один місяць. Друкарський складач Антін Перебендовський був засуджений на 5 ґульденів кари, або на 24 години арешту.

Так закінчився цей ганебний процес. Тоді українське громадянство не знало, що між австрійським урядом і російським царським урядом було порозуміння в справі розкривання небезпечних зв'язків Драгоманова, що мали загрожувати існуючим порядкам як у Росії, так і в Австрії.

ЯКЩО ЛЮБИШ...

Якщо любиш ти мене душею,
Щирим серцем юнацьким усім,
Не ходи ти до мене межею,
Коли в гості ідеш у мій дім.

Не межею іди, не стежками,
Лобода й кропива там ростуть...
Иди у гості до мене шляхами,
Що до хати моєї ведуть.

І не стукай в віконце несміло,
Хоч почула б я й так все одно...
Звідки б щастя до нас не летіло,
Щастя в двері іде, не в вікно!

Не з дарунком цілуй на порозі,
І узяти його не проси....
Подаруй мені сміх твій і сльози,
Мені серце своє принеси.

Не ходи ти до мене лиш в свято,
Як засвічує вечір огні.
Признаюсь, мені свят малувато
І короткі в них ночі і дні.

Якщо любиш, будь щирим зі мною,
В ласках щастя моє не губи,
Будь для мене зорею ясною,
Якщо любиш, то вірно люби.

Не межею іди, не стежками, —
Заростають там швидко сліди...
Иди до мене у гості шляхами,
Прямо в душу, у серце іди.

О. МАРУНІЧ

ДОЛЯ УКРАЇНЦІВ НА ПРЯШІВЩИНІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

пряшівського Радіо минулого року працювала при вул. Волянського ч. 4. З кінцем 1952 року постало в Пряшові Товариство українських письменників, в якому зорганізовано 15 українських посьменників Пряшівщини і які удержують дуже тісний контакт з Києвом. З початком 1953 року розпочато видавати в Пряшові літературну газету „Дукля". Крім того виходить тут газета для української молоді під назвою „Дружньо вперед". Крім цих даних від найновішого втікача, маємо ще інші факти, які вказують на розвій українського життя на Пряшівщині. Московська газета „Словяни" з 2-го лютого 1956 р. повідомляє, що „в Українській ССР перебувала група педагогів з Словаччини, яка складалася з українських педагогів і провідних осіб інституцій, зв'язаних з українським шкільництвом в Словаччині. Всі вони були вислані в українську ССР для обзнайомлення з українським шкільництвом. Під час свого двадцятиденного побуту обзнайомились вони з шкільництвом на Україні, відвідали школи у Києві і обзнайомились з працею міністерства освіти Української ССР". Отже ясно, що дані нашого співрозмовця є правдивими, бо ж деякі його дані підтверджує сам московський журнал.

Чим це пояснити? — запитуємо втікача з Пряшівщини. Він твердить, що це робиться під натиском українського комуністичного уряду у Києві, який хоче Пряшівщину „українізувати" і потім долучити до України. З цим твердженням тяжко погодитись. „Уряд" Української ССР таких великих впливів не має. Знаємо, що на Україні іде далі русифікація і до сьогодні, наприклад, Радіо Сталіно (столиця Донбасу) говорить виключно російською мовою, спілка письменників України, Філія Донбас, видає 90% своїх творів російською а тільки 10% українською мовою. Це все на Україні. А тут нагло українізація далекої відносно Пряшівщини! Справа, на нашу думку, представляється інакше. Справу українців на Пряшівщині Москва, а не безвільний уряд у Києві, використовує для вмішування в справи Чехо-Словаччини, щоб за їхньою допомогою держати певного роду батіг над Прагою і Братиславою. Бо ж аналогічні події відбуваються і в Польщі. Ще не так давно українці в Польщі скривалися, їх переслідувано. Аж ось нагло відбувається у Варшаві з'їзд українців Польщі а у Вроцлаві вже від довшого часу існує навіть український студентський клюб, хоча такого ані в Києві ані ніде на Україні нема, а якщо й існує, то під назвою клюбу студентів України, а не українського клюбу. Різниця дуже знаменна, бо в клюбі студентів України можуть бути, очевидно, і росіяни та грати в ньому навіть провідну ролю. Отже перфідна Москва видумала ще одну штучку: русифікація на Україні, а українізація в Словаччині чи навіть у Польщі.

Скільки живе українців на Пряшівщині? Наш гість цього не знає, але говорить, що він чув чи читав якісь дані, що „так званих" українців є яких 40—50.000, а колишніх „греко-католиків" є яких 150 тисяч. По релігії можна пізнати хто українець, бо словаки всі майже без вимку є римо-католиками. Він далі ще додає, що з початком українізації Пряшівщини не повернено ніяких прав українській греко-католицькій Церкві, але і далі існує російська православна Церква, тільки, що русифікаційні заходи практично зовсім припинено.

Ще один запит до втікача із Пряшівщини: чому Ви почуваєте себе чехо-словаком чи русином, коли ж ви добре знаєте про ваше справжнє, українське походження? Його відповідь нас здивувала. Я знаю, що я українець, але я став „політичним русином" бо якщо колись Закарпаття українці „долучать до України", то Пряшівщина пропаде в словацькому морі. Тому я за тим, щоб і Закарпаття знову повернулося до Чехо-Словаччини, бо тоді полегшає доля „русинів" Пряшівщини. Цікавий погляд, зокрема в світлі непримирної чехо-словацької еміграційної політики, яка вперто трубить, що Закарпаття, це... частина Чехо-Словаччини.

Американські українці хотіли б іншого прапору України перед ОН

ВАСИЛЬ ПОПОВИЧ, СЕКРЕТАР ВІДДІЛУ УНС-У В РАЧЕСТЕР, ЗАПИТУЄ ПРО ЦЕ ОН ЧЕРЕЗ СВОГО КОНҐРЕСМЕНА

Рачестер. — Василь Попович, секретар 367 Відділу УНСоюзу „Заорізька Січ" у Рачестері, написав до свого конґресмена Кеннета Кітінґа у справі українського прапору, який висить між прапорами інших членів Об'єднаних Націй. Українським прапором, мовляв, є синьо-жовтий прапор, без ніякого червоного кола збоку й п'ятираменної зорі та серпа й молота. Пан Попович покликався на факт, що Совєти поневолили були також інші країни, як напр. Польщу, які проте зберегли свої національні прапори, з національними барвами, без дочіпки серпа й молота та комуністичної зірки. Конґресмен Кітен передав думки п. Поповича Генеральному Секретареві Об'єднаних Націй і одержав листовну обширну відповідь від шефа протоколу Об'єднаних Націй Жана де Нуе. Цей останній звертає увагу на фактичне членство в ОН УССР, якої прапор є власне такий, як він висить перед будинком ОН. Шеф протоколу ОН відмовився входити в розгляд ролі, яку окремі держави грають в міжнародному світі і тому не захотів обміркувати різниць, існуючих між правно-формальним і фактичним станом совєтських республік і так званих сателітних держав. Конґресмен Кітінґ переслав 12 червня копію листа де Нуе п. Поповичеві й написав йому власного листа, в якому підкреслив, що нічого не можна зробити в справі українського прапору в Об'єднаних Націях, бо існуючий там прапор є офіційним прапором Совєтської України.

СИНЯ ЧІЧКА НА ЧЕРЧАНСЬКИХ ПІСКАХ

Неділя, 1 липня. Гаряч і духота у великому місті. Радо ідемо поза мури міста.. Недалеко від Трентону в оселі Черче має відбутися посвячення дому Українських Січових Стрільців. Тудою спрямовуємо нашу дорогу. Мимоволі линуть думки у Рідний Край, у минуле. Стають перед очима Зеленосвяточні походи на Стрілецькі могили. Сотні вінців, непроглядні маси народу, сутички молоді з поліцією окупанта і відгомін лісні „Ви жертвою в бою нерівнім лягли..." Скільки то чуття і заняття переливалось тоді через наші молодечі душі. Згадується і це, що після нерівного бою — ті, що „Піднесли червону калину, щоб звеселити рідну Україну" двигали на своїх плечах цілий тягар праці і відродження нашого народу на західньо-українських землях, після першої світової війни. Матірне Т-во Просвіта, Рідна Школа, українська преса і видавництва у Галичині, а зокрема кооперація всіх трьох видів (кредитова, молочарська та сільсько - господарська) та Сільський Господар — все це ділянки праці старшини і вояків УСС і УГА. У великій мандрівці, в часі ісходу з рідної землі, рідшали ряди бувших воїнів і тужно лунала стрілецька пісня „Засумуй трембіто та по всьому світу" або „Ой Морозе, Морозеньку..." а на чужині виростали нові могили.

Скоро мчать авта і ми вже у Черчі, та не в тому в Галичині а у далекій Америці. При вході принимають нам гарні сині волошки, а усміхнений д-р Калина, голова Станиці УСС в Ню Йорку інформує нас про місце і порядок в часі посвячення дому УСС. Легкою ходою зближається до нас ред. Лепкий, а он там у тіні дерев розтаборилась стрілецька громада, там і буфет у заряді пань, дружин наших УСС-ів. Радісне - розсміяне привітання Петра Постолюка зроджує теплу атмосферу і ми серед членів нюйоркської станиці. Все це поважні громадини, відомі зі своєї діяльности. Недалеко, на узбіччі горбка, стоїть новозбудований дім, замаєний зеленню. В нутрі сім малих кімнат, вітальня, кухня та веранда. Є вже водопроводи і електрика. Залишається ще дещо викінчити у середині дому та устаткування, і вакаційно - відпочинкова оселя для бувших вояків готова.

Інфомують нас про історію цього дому. Два роки тому, в сороkліття вимаршу УСС-ів, на поле бою, управа оселі Черче подарувала для УСС одну парцелю для будови дому. Згодом станиця УСС-ів в Ню Йорку докупила ще дві парцелі. Власними засобами, без ніякої допомоги громадянства, члени згаданої станиці побудували дім, в якому зможуть переводити літній відпочинок б. наші вояки. Д-р Калина, ред. Лепкий та П. Постолюк — це та трійця ініціяторів задуму, щоби у Черчі побудувати відпочинковий дім для УСС-ів.

Перед вечером приїжджає з Трентону о. Теодозій Атаманюк, що серед молитовного співу УСС-ів доконує акту посвячення дому. Після посвячення коротка, так по - військовому, промова д-ра Калини, опісля привіт від Дивізійників і привіт від централі комбатантів — закінчують цю врочистість.

Скромна ця подія, а скільки думок так глибоко ворушить наші чуття. Чи ж аж тут в Америці місце для стрілецького дому? Пригадується нам, що після першої світової війни у Львові при вул. Софії закуплено дім для українських воєнних інвалідів, при визначних пожертвах УНСоюзу та української іміґрації в Америці. Дім цей тепер в посіданні московського окупанта, а в Америці таки власними засобами УСС будують відпочинкову свою домівку. Мимоволі насувається питання — коли ж українське громадянство здвигне дім для свого вояцтва на вільній українській землі?

Невеликий гурт осіб, може сотні - дві зібралось на посвячення дому в Черчі. Правда, на оселі в тому часі було більше наших громадян. Здалека від басейну долітали до нас безжурні, дзвінкі голоси розсміяної дітвори, яка з батьками переводила час недільного дозвілля. Дітвора ця з дебільша вихована вже на чужині. А батьки?... невже ж у них глухим відгомоном відбились стрілецькі пісні? Невже ж не міг взяти батько сина, перервати на час посвячення дому УСС-ів купелі діточої та завести дитину біля дому і вказати — дивись сину, це ті, що боролись за Україну? Це ті, що після 200 літ часу від бою під Полтавою, знову піднесли зброю й від Карпат, почавши на Маківці, Лисоні, ген аж на широкі степи України понесли стрілецьку славу. Сивина покрила їх скроні, але вони молодецько бадьорі, вони не старіються, бо ще юнаками віддали свої душі Україні в любові до цієї великої матері Батьківщини. Та так не сталось, бо дітвора і деякі громадяни переводили своє дозвілля біля басейну. Сумне воно — та правдиве.

Непомітно зближається вечір, від'їжджає автобус до Ню Йорку. Ще кілька хвилин розмовляємо з ред. Лепким, що залишається на оселі в Черчу і повні вражень ідемо до Филаделфії, до сірих буднів нашої праці.

Проєкт і будову стрілецького дому перевела будівельна фірма інж. Дмитра Кузика з Трентону.

Іван Скочиляс.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Німеччині

ВІДЗНАЧЕННЯ РОКОВИН СМЕРТИ ГОЛ. ОТ. С. ПЕТЛЮРИ В МЮНХЕНІ

Заходами Центрального Комітету для вшанування пам'яти Симона Петлюри в Німеччині, в склад якого входили, за винятком Союзу Гетьманців, всі українські політичні середовища, відбулась тут в репрезентативній залі середмістя академія для відзначення тридцятиріччя смерти Головного Отамана.

З українською доповіддю-спогадом про Симона Петлюру виступив кол. прем'єр проф Борис Мартос. На тлі історичного фактажу і власних переживань і зустрічей з головою директорії він змалював заслуги і значення його особи для українського визвольного руху що клясифікує його як українського національного героя.

Реферат німецькою мовою виголосив д-р Л. О. Ортинський. Зупинився він на зовнішньополітичній концепції Петлюри, що в фронті неросійських народів, загрожених Москвою, вбачала базу спільної визвольної акції і охорони самостійности тих народів. Обидві доповіді були переплітані виступами одинокого під сучасну пору в Німеччині мішаного хору „Дніпро" під керівництвом проф. Заяця. Добра його зіспіваність і вдалий добір пісень дали вокальні рами святкувань, що мали велику фреквенцію української і численної чужинецької публіки, серед якої, крім німецьких та американських гостей, були представники всіх сусідніх народів. Факт, що ці святкування носили загальноукраїнський характер, і що на залі можна було бачити провідних людей всіх українських політичних середовищ, був чи не найкращим відзначенням пам'яти Симона Петлюри.

З'ЇЗД ЗАКАРПАТЦІВ

6-го травня в Мюнхені відбувся 2-ий З'їзд Представництва закарпатських українців в Західній Европі. Ця організація постала 15 березня 1952 року як реакція на зазіхання деяких груп чеських і мадярських еміґрантів на Карпатську Україну.

На 2-му З'їзді затверджено зміну статуту, в тому зміну назви організації на „Карпатський Союз у Західній Европі". В цей спосіб також европейські представництва наблизилися не тільки до дії, але й до форми Карпатського Союзу в Ню Йорку, який закарпатці вважають координаційним центром усіх карпатських союзів.

... менському сальоні нову п'єсу „Підпільна Україна", що її застосував до сцени на підставі повісти Ст. Любомирського п. Степан Мандзій. Інсценізацію п. Ст. Мандзія, що вилилася в драму в 5 діях і 7 відслонах, треба вважати на загал вдалою хоч дехто вважає що були б краще, коли б було більш скорочено „розмовну" частину, бо цей твір, у самому своєму заложенні, має характер пригодницький, з різними несподіваними змінами ситуацій, що тримають увагу глядача в напруженні і в зацікавленні.

У виставі взяли участь, як головні актори, — сам інсценізатор і режисер п. Ст. Мандзій, пані Лідія Горішна-Рубінець, п. Вас. Щетина, п. О. Хам, п. Мир Паславський, п. Вол. Мандзій, Ів. Кривий, Д. Колодієва і Яр. Вільо. Треба признати, що всі вони творили зіграний ансамбль і в загальному витворили ту атмосферу боротьби між двома світами — енкаведистським і українським революційним, що була в намірах автора і викликала зрозуміле зацікавлення глядача.

Вули цілком добрі декорації, і гарна обстанова кімнат.

Переклад „Історії України" Д. Дорошенка на еспанську мову

Управа Української Центральної Репрезентації подає до відома українського громадянства, що остаточний машинопис перекладу Великої Історії України проф. Д. Дорошенка на еспанську мову уже готовий до друку.

Вона вважає, що немає ані одного свідомого українця, який не вмів би належно оцінити важливости появи цього такого цінного твору для посилення інформації про Україну в еспанськомовному світі з одної сторони, а з другої для поглиблення національного освідомлення українського доросту, народженого у своїй більшості уже за океаном — доросту, який не завжди володіє плинно рідною мовою.

Управа УЦР при допомозі передплати збирає гроші на видання цього перекладу друком.

В Аргентині

Вистава п'єси „Підпільна Україна" в Буенос Айресі

Мистецька секція при Т-ві „Відродження" в Буенос Айресі виставила 21 квітня в Вір...

В Австралії

Участь українців у фестивалі „Мумба" в Мельборні

Управа міста Мельборну започаткувала мин. року на початку березня фестіваль „Мумба", що триває два тижні („Мумба" означає в мові чорних тубільців — „зійдімося разом і радіймо!"). В перших двох тижнях березня відбувалися в Мельборні в усіх парках концерти, вистави картин, на вулицях походи, музики, різні перегони, ракети тощо. До участи запрошено теж Міжродне Культурне Т-во, що до нього належить 21 різна народність, м. ін. Сумівська Танцювальна Група під проводом інж. Я. Вулки.

12 березня відбувся великий похід містом, що йшов дві і пів милі протягом півтори години. Приглядалося йому понад 500 тисяч мешканців Мельборну. Заходом п. Комедова, голови МКТ і радника М., всі національні групи одержали свої прапори. Українська група зложена з 30 осіб, у тому 20 шкільних дітей, що їх із Саншайну привіз п. В. Левинський, а з Ессендону сумівець І Криван, маршували з синьо-жовтим прапором. Організаторами укр. групи були інж. Я Вулка та п. Вірт, голова УСК Синок і донечка п. Л. Томин. Їхали на окремому возі Добросусідського Т-ва. Старший пластун, І. Дроботюк, ніс прапор в асисті двох дівчат, в українських одягах, З. Чуйка та К Юрчишина. Участь українських дітей у поході викликала сенсацію та бурю оплесків вздовж цілої дороги. Багато австралійців знало, що ми українці, але деякі думали, що це — росіяни. Тому наші люди голосно спростовували і заявляли, що це українська група „Спікери" інформували про участь національних груп у поході, звертаючи увагу на українську групу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс.

Хроніка громадського життя.

Святкування світлої пам'яти Симона Петлюри з нагоди 30-х роковин його трагічної смерти відбулось у Бостоні 27 травня ц. р. Вполудне в українській православній церкві о. І. Данилевич відправив Богослужбу, до якої співав церковний хор під орудуєю А. Пащака. До почесної сторожі під час молебня стануди колишні вояки й старшини Армії УНР. Коротку зворушливу промову виголосив свідок тодішніх історичних подій о. Данилевич, який підкреслив жертвенність тодішніх геройських борців за волю України; хоч та боротьба не дала у висліді самостійної України, проте створила скарб геройської традиції боротьби за Україну. — Того самого дня по полудні відбулась в церковній залі Академія у честь Головного Отамана.

Бостонські українці готувались були „гідно" прийняти совєтських православних „єреїв", які спершу задумували були прибути й до Бостону. Однак вони мабуть дізнались були, що у Бостоні чекає їх неприємність, і в останній хвилині їх не привезли сюди. Українська громада у Бостоні помолилась 10-го червня ц. р. у зв'язку з перебуванням в ЗДА совєтських лжедуховників за душу замучених в Совєтах священиків і владик обох Українських Церков.

Розкопання площі під будову нової православної церкви у Бостоні відбулось 24 червня ц. р. З цієї нагоди відбулось велике церковне свято, на яке прибув архиепископ Мстислав, який в сослуженні прот. о. І. Данилевича, мітрата о. В. Каськова, о. Ломанева й о. А. Лещишина відправив Архиєрейську Службу Божу. А тому, що це були якраз наші Зелені Свята, то й відповідно достосована була проповідь, що її виголосив Владика Мстислав. Почесну сторожу виконували члени СУМА. Сотнями авт і окремими автобусами поспішили українці на церковну площу, де у приявності представників стейту й міста відбулась урочистість започаткування будови нової церкви. Вона має бути здвигнена в візантійському стилі і буде напевне красою Бостону. На пізнішому святі з цієї нагоди зворушливу промову виголосила 14-річна Варварка Селінська. Шкільні діти відспівали молитву „Боже Великий". Під час бенкету зібрано $4,000 на будову нової церкви. Будівельний Комітет складається з самих фахівців інженерів, як А. Пружніцький, В. Хомин, Д. урин, і І. Макарець. Туди ж належать бизнесмени М Ярош, И. Харина, В. Космарчук і П. Гримак, а від жіноцтва — пані Неля Ярош і Анна Пащак.

Микола Давискиба.

Торонто, Канада

Науково - Методична Конференція.

Об'єднання Українських Педагогів в порозумінні і згодою Комітету Українців Канади організує в днях 31. 8. і 1. 9. ц. р. в Торонті, в будинку УНО при вул. Коледж 297 першу Науково - Методичну Конференцію для всіх рідношкільних учителів в Онтеріо.

Ціль Конференції: поставити рідношкільне навчання в країнах нового поселення на належній висоті. До участи в конференції запрошені наші визначні науковці — професори університетів, науково-методичні працівники, досвідчені педагоги, священики, культурно-освітні діячі, громадяни і батьки для яких справа рідношкільного навчання є святим національно-громадським обов'язком і найбільш пекучим виховним питанням.

Програма Конференції така: Ідеологічні напрямні, Історичний аспект рідно-шкільного навчання в Канаді, Організаційні справи ОУП у Канаді, Програми навчання, Шкільні підручники і бібліотеки, Вишкіл нових учительських кадрів.

Ці справи не можуть бути нікому байдужі. Вони мусять цікавити і активізувати кожного українця і ОУП вірить в те, що відгук громадянства на цю актуальну і важливу ініціятиву в Онтеріо, буде вповні позитивний. Ініціятивний Комітет Конференції просить слідкувати за наступними комунікатами в українській пресі і в радіопередачах.

В справі Конференції просимо звертатися за інформаціями на адресу голови Ініціятивного Комітету:

п. Мґр. Зенон Зелений,
34 Расет Аве.,
Торонто 4, Онт.

КОЛИШНІМ РОБІТНИКАМ У БЕЛЬГІЇ

В липні ц. р. каси соціяльного забезпечення починають виплачувати робітникам у Бельгії вакаційні гроші за 1955 рік. Багато українських робітників що в минулому році працювали в Бельгії, а тепер перебувають поза нею, мають також право на вакаційні гроші, щонайменше у висоті 4% від суми свого заробітку. Залишити ці гроші не вибраними було б недбальством. Тому всі колишні українські робітники в Бельгії повинні подбати про стягнення належних їм грошей, звертаючись за їх виплатою безпосередньо до вакаційних кас, або за посередництвом Спілки Українських Робітників у Бельгії, що полагоджує всі справи скоро й солідно. В тій цілі потрібно виповнити і переслати до СУРВ-у відповідну повновласть. За пересилкою формуляра на повновласть, а в разі потреби за всіми іншими професійними порадами й допомогою треба звертатися на адресу:

Union des Travailleurs Ukrainiens en Belgique
72, Bd. Charlemagne — Bruxelles

або на адресу представника СУРВ-у:

Mr. Hanowsky Ewhen
2142 W. Huron St.
Chicago 12, Ill., U.S.A.

До кінця грудня ц.р. можна зголошувати також претенсії на вакаційні гроші за працю в Бельгії в 1954 році.

З наших буднів

КОЛИ НАДВОРІ ЗАДОЩИТЬСЯ...

(Вакаційна картина).

Коли надворі задощиться, затягнеться на сльоту, тоді вакації — невакації, печаль одна. Звичайно — товариство радить собі, як може: хто засідає до шахів, хто до карт, хто „страждає" коло телевізора.

Знаходиться теж багато охотників до політики... Зрештою — є актуальна тема: повстання в Познані.

— Бачите: ці поляки як уже щось роблять, то роблять на цілий реґулятор! — каже хтось з політиків, потрясаючи газетою. — Подумайте — який знаменитий момент вибрали собі на цю „рухавку": Познанський Ярмарок! Коли в місто з'їхалась маса народу ззакордону! Чи треба, питаю вас, кращої пропаґанди і, як кажуть американці, „публиситі?" Ану, хай наші патріоти такого докажуть!

Хтось звертає увагу, що наші патріоти зробили повстання в таборах невільничої праці у Воркуті, де трохи важче було бунтуватися, як у Познані...

— А наші, українські жінки не йшли з голими руками на червоні танки?! — скрикнула одна пані добродійка.

— Ну, і що з того, що йшли — з мотикою на сонце? Танки змасакрували їх, зробили з них м'язгу, та й по всьому!

— А поляків не масакрують, не розстрілюють? Вони теж поривались з мотикою на сонце.

— Окей, поривались, але який то шум зробило закордоном! Вся світова преса про них пише, в американському Конґресі схвалюють спеціяльні резолюції, сам Президент забирає слово!... Що тут казати — не вмились ми з нашими Воркутами до їхнього Познаня.

Встряває в дискусію один з старих піонерів, що досі мовчав, покурюючи грубу сиґару:

— Велл, мені здається, що з політикою є так, як з тими шерами на стак-маркеті: одні йдуть догори, другі падають, треті тримаються посередині. Тепер польські шери підскочили догори, це правда. Наші трохи впали.. Але, як українці щось нове зманіпулюють, тоді наші підскочать, донт-ворі!

— Ой, не вірю я, чи хтось дуже зласомиться на наші „шери"! — зітхає якийсь песиміст.

Розмову перебиває, раптом, молодець, обсмалений на цигана:

— Панство, сонце показується! Хто йде зі мною до басейну?

І товариство вже забуло про Воркуту, Познань, революції, „шери" і політику, всі кидаються надвір зустрічати сонце, що висувається з-поза хмар...

Не диво: вакації є раз у році.

Ікер.

ВСЯЧИНА

У ВАШИНҐТОНІ 45 ВІДСОТКІВ НАСЕЛЕННЯ — ЦЕ НЕҐРИ

Міська управа столиці повідомляє, що в Вашинґтоні тепер живе коло 45 відсотків неґритянського населення. В деяких школах столиці дві треті всіх учнів — це неґри. Біле населення втікає зі столиці в підміські місцевості, а кольорове населення незабаром становитиме більшість в Вашинґтоні. В Вашинґтоні є тепер 840,000 населення.

НІМЕЦЬ ХОЧЕ ПОБАЧИТИСЯ З АМЕРИКАНЦЕМ, ЯКОГО БУВ ПОРАНИВ В 1949 РОЦІ

Еміль Шрайбер із Троссінґену в Німеччині оголосив в часописах, що хотів би дістати адресу того американця, якого він був зранив на Сицилії в 1943 році. На це відозвався американський капітан із Ню Йорку, який покищо не подає свого прізвища. Це була така історія. В сицілійських горах німець Шрайбер побачив американця і негайно вистрелив до нього, бо якби був цього не зробив, то американець був би вистрелив до німця. Та коли німець побачив, що немає більше американців, приступив до пораненого і перев'язкою затамував йому кров. Американець дав німцеві свою нюйоркську адресу, яку той пізніше викинув, бо боявся, щоб її не побачив офіцер. Тепер обидва тодішні вороги плянують побачитися в Ню Йорку як приятелі.

КИТ НЕ ДАВ СОБІ ЗРОБИТИ КАРДІОГРАМ СЕРЦЯ

Спеціяліст від недуг серця д-р Пол Доґлі Вайт, який лікував президента Айзенгавера, хотів досліджувати серце китів, щоб можна було ці досліди достосувати до лікування людей. Д-р Вайт виїхав був на окрему експедицію на океан, але морякам не вдалось кинути гарпун на кита. Раз вже думали рибалки, що їм вдалася штука, але кит малощо не затопив рибалок, які були на окремому човні. Гарпун мав бути сполучений ізольованим дротом із кардіографом, який мав записувати, як реаґує серце кита під час поранення гарпуном.

ЯК ВАРИТИ ЯЙЦЯ НА ТВЕРДО?

Зварені на твердо яйця мають деколи між жовтком і білком чорний перстень, що виглядає не дуже апетитно. Чому воно так буває? Між залізом, який є в жовтку, і сіркою з білка, твориться хемічна сполука, яка осідає між жовтком і білком, коли яйце задовго вариться, або їх вариться при надто гарячій температурі. Щоб не було цих чорних перстенів в яйцях, треба їх налити холодною водою і варити на легкому вогні.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

ГОСПОДАРСЬКІ ВІСТІ

82 БІЛЬЙОНИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ ВЕТЕРАНІВ

Адміністрація Ветеранів повідомляє, що від початку свого існування ЗДА видали на підмогу для ветеранів суму 82 більйонів долярів. З того 81 більйон видано воєнним ветеранам, а один більйон ветеранам під час миру. Ветеранам з окремих воєн видано досі такі суми: Корейської війни — 2,600,000,000 долярів; другої світової війни — 46,200,000,000 долярів; ветеранам першої світової війни — 4,000,000,000; інших воєн — 8,900,000,000 долярів. Ці суми видано ветеранам та членам їхніх родин.

ЗАБОРҐОВАНІСТЬ ДЕРЖАВ ВІЛЬНОГО СВІТУ СТАНОВИТЬ 456.4 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

Впродовж останніх 20-ох років заборґованість держав вільного світу збільшилася три і пів разу і становить тепер 454.4 більйона долярів. Найбільшу державну заборґованість мають найбагатші країни вільного світу: ЗДА та Велика Британія. В ЗДА федеральна заборґованість виносила в 1939 році 46 більйонів долярів, тепер вона становить 273 більйони. Цей зріст треба пояснити видатками під час війни та після неї, коли існує так звана холодна війна. Велика Британія має довгів на суму 76 більйонів долярів. 84 відсотків всього державного заборгування припадає на держави англосаксонського світу. Перед другою світовою війною більше задовжені були европейські держави, а після неї є навпаки. Африка має тільки 3 більйони боргів, бо там убогі самостійні держави, а решта того континенту належить до европейських держав.

ЯПОНЦІ ЗАЛИВАЮТЬ ЗДА ПОРТАТИВНИМИ РАДІО-АПАРАТАМИ

Американські промисловці нарікають на те, що японці просто заливають цю країну своїми дешевими портативними радіовими апаратами і загрожують американським фірмам.. В 1955 році японці привезли до ЗДА 212,000 радіових апаратів в ціні 1,880,000 долярів. Спочатку ці апарати коштували по 10 до 12 долярів, а тепер їхня ціна зменшилась до 6.50 доляра. Спочатку японці привозили до ЗДА по 1,000 апаратів місячно, але в цьому році цей імпорт збільшився, і в січні привезено з Японії 25,000 апаратів, в лютому — 24,000, а в березні — 40,000. Американські фірми, які продукують радіові апарати, хочуть просити уряд, щоб визначив квоту на ввіз японських радіових апаратів. Подібно зробили текстильні промисловці, поборюючи ввіз дешевих японських хусток і блюзок.